

A TENGERPART

NAPILAP.

V. évfolyam.

FIUME, kedd, 1908. január 28.

22. szám.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Vicolo dell' Ospedale. (Új Wurzer ház). I. em.

TELEFON 229. SZÁM.

Előfizetési ár:

Egész évre . . . 24 kor. Negyedévre . . . 6 kor.
Félévre . . . . 12 kor. Egy hónap . . . . 2 kor.
Egyes szám ára 6 fillér.

HIRDETÉSEKET

a kiadóhivatal mérsékelt áron számít.

Hivatalos hirdetések 6 hasábos petit sorja 40 fillér.

Haditengerészetünk és a magyarság.

Irta Gonda Béla.

A delegátusoknak a magyar-osztrák haditengerészet tanulmányozására tett kirándulása némileg reá irányította az ország figyelmét az általunk — sajnosan — nem eléggé méltatott haditengerészetünkre.

Hogy a haditengerészetnek nemcsak hadászati, de gazdasági szempontból is mily nagy jelentősége van, azt nemcsak Anglia világhatalma bizonyítja, de még inkább az a szinte lázas törekvés, melyel Németország és legújában az észak-amerikai Egyesült-Államok tengeri haderejüket fejleszteni, növelni igyekeznek, hogy védelme alatt világkereskedelmi és gazdasági terjeszkedésüket biztosítsák.

Mi magyarok a haditengerészetnek ezt a nagy horderejét még egyáltalán alig méltányoljuk. Inkább csak olyan nélkülözhetetlen rossznak tartjuk, amire milliókat kell áldoznunk a nélkül, hogy hasznunk lenne belőle. Csupán hadászati jelentőségét tekintjük s annak sem tulajdonítunk olyan fontosságot, mint kellene, gazdasági és világhatalmi jelentőségére azonban nem igen gondolunk, hiszen nem lévén gyarmataink, úgy véljük, hogy reánk nézve a hadihajók csakis hadászati eszközök. Pedig ez téves felfogás. Mert monarchiánk hatalmi és világkereskedelmi súlyával is hathatós tényezői ezek, melyek ha talán ma még nincsenek is szemmel látható befolyással csekély tengerentuli üsszekötéseinkre, de előrevetítik az idő, amidőn gazdasági politikánk oly irányzatot vesz, vagy oly irányzat felé terelődik, melynek életfeltétele leendő a modern és hatalmas tengeri hadihajóraj.

Nemzeti létünk s a jövő nagy forgatagában országunk és a monarchia erejének és fennállhatóságának biztosítása okvetlenül megköveteli, hogy haditengerészetünk a modern követelmények színvonalára emelkedjék s azon meg is maradjon. De e mellett súlyt kell fektetnünk arra is, hogy a közös haditengerészetben a magyar nemzet is elfoglalja az őt megillető helyet. Nem elég az, hogy a haditengerészeti igazgatás által kért milliókat megadjuk, de gondoskodnunk kell arról is, hogy a magyar elem haditengerészetünkben minél nagyobb mértékben képviselve legyen, minél erőteljesebben tartsa foglaljon.

Azonban éppen itt van a bökkenő. A tapasztalás ugyanis azt bizonyítja, hogy a magyar elem irtózik a tengertől, a tengerészeti szolgálattól. Mese beszéd, hogy a magyarságnak nehézséget támasztának a haditengerészetnél, akár a felvételnél, akár a szolgálatnál. Többször volt alkalmam erről a kérdéssel beszélni haditengerészetünk vezérégyénével s különösen az azelőtti admirálissal s meggyőződtem róla, hogy a haditengerészet vezetősége a legnagyobb örömmel s előzékenységgel fogadja a magyarokat, s nem egy fiatal magyar tisztet elhálmoztak az elismerés minden jelével, dicsérték szakképzettségével, nagy intelligenciájukat, s azután mi a baj mind ennek? Az, hogy amint elérik a magyar tisztjeink a sorhajóhadnagyságot, egy év múlva legnagyobb részük igyekszik a haditengerészetet otthagyni s vagy a rendes sorkatonasághoz helyeztetik át magukat, vagy a kereskedelmi tengerészeti hatóságokhoz igyekeznek

szárazra jutni, ilyképpen elfoglalván azokat a helyeket és állásokat, amelyek betöltésére igazság szerint a kereskedelmi tengerészet terén tapasztalatokat szerzett kiválóbb kapitányok volnának elsősorban hivatva.

A magyarságnak a haditengerészeti pályától való irtózását szomorúan illusztrálják az alábbi adatok, melyek haditengerészetünk nemzeti és nyelvi viszonyait tüntetik fel. A Rivista Marittima-ban közölt adatok ugyanis a magyar-osztrák haditengerészetben 767 tiszt közül magyar 109 (14%) 141 akadémiai növendék közül 33 (23%) 252 műszaki hivatalnok közül magyar 15 (7%) 188 kezelőtisztből magyar 7 (3.6%) 2207 altisztből magyar 170 (7.7%) 7994 matrózból magyar 1026 (12.8%). Ennek kapcsán nem lesz érdektelen felemlíteni, hogy hogy Horvát-Szlavonországok aránylag sokkal jobban vannak képviselve haditengerészetünkben. Így nevezetesen 42 tiszttel, 320 altiszttel és 600 matrózzal.

Hogy haditengerészetünk zöme a tenger mellékről kerül ki, kivált az altisztek és matrózok (460 altiszt és 4470 matróz), az bizonyára egészen természetes, de viszont igen jellemző a nemzeti karakterre és törekvésre, hogy Csehországból — melytől pedig a tenger ugyancsak távol esik — van haditengerészetünkben 88 tiszt, 61 műszaki hivatalnok (tőlünk csak 18), 452 altiszt (magyar csupán 170) és 729 matróz.

Ezek az adatok bizony elég szomorú képet adnak a magyarság szerepéről közös haditengerészetünkben. De még sötétebb e kép, ha a matrózok nyelvi adatait tekintjük. Magyar nyelvű matróz ugyanis mindössze 150 (5.5%) van hadihajóinkon, míg német 540 (20%), horvát 945 (35%), olasz 756 (28%), cseh 196 (7.3%) stb.; az arzenálban pedig van mindössze 17 magyar, míg olasz 841, horvát 338, szlovén 243, német 98.

A magyarságnak ez az elenyészően csekély száma teljesen lehetetlenné teszi, hogy haditengerészetünkben a magyar jelleg megfelelően érvényre jusson. Pedig erre törekednünk kell. Nemzeti létünk föltétlenül megköveteli, hogy ebben a nagyfontosságú hatalmi tényezőben a bennünket megillető teret betöltsük, a reánk háruló kötelességeket teljesítsük. De hát itt van éppen a bökkenő. A szomorú tapasztalás ugyanis azt bizonyítja, hogy habár a rátermettség megvan a magyarban a tengerészeti pályára, de a haditengerészeti szolgálat szigorú fegyelmességére, kíméletlen ridegsége rövid időn elriasztja a kinttartásban gyöngé, a dolog könnyebb végét megfogni szerető, kényelmes magyar embert ettől a pályától. Ez pedig nagy hiba, országos baj, mondhatnám nemzeti szerencsétlenség, amin okvetlenül és sürgősen segíteni kell.

A társadalomra vár e tekintetben a feladat zöme. Buzdítani kell a haditengerészeti pályára a magyar ifjúságot, de nemcsak buzdítani, nevelni kell a fegyelemre, a szorgalomra, a kinttartásra. Nagy bajunk nekünk, hogy a mi ifjúságunk nagyon lazán van nevelve, olyan életfelfogással, mely csak nemzetünk romlását okozhatja. Ezen kell változtatni! Hiszen itt van

— a példa a nagy német nemzetnél. Hová fejlődött ez a nép az utolsó harminc év alatt az ő szorgalmával, kitartó energiájával, nagy fegyelmességével? S háová fejlődött a német hadi és kereskedelmi tengerészet, a német népnek és császárnak ez a dédelgetett világhatalmi eszköze?!

Szeretünk sokat beszélni az önállóságra való törekvésről. De hát vajjon számot vetettünk-e valaha komolyan azzal, hogy megvan-e bennünk és intézményeinkben az előfeltételei? Hát ami a haditengerészetet illeti, e tekintetben — amint fentebb láttuk — ugyancsak szánalmas a helyzetünk. De azért ne csüggedjünk, inkább ébredjünk a helyzet tudatára s lássunk e téren is az alkotó munkához, de mielőbb!

A Gotterhalte pör vége.

A napokban fejezte be a Curia a fiumei Gotterhaltebotrány ügyéből származott pört, amely iránt, úgy a keletkezésekor, mint utána, országszerte érdekfűdéssel voltak. Az 1906-ik évi augusztus 29-én az angol hadihajóraj földközi tengeri osztálya vendégeskedett a kikötőkben s e nap estéjén az Adamich-téren, Magyarország tiszteletére, a hajóraj zenekara hangversenyzett. A hangversenyt a Gotterhalte dallamai nyitották meg, ami fölött meglepte a magyarságot. Már lassan csillapodtak a kedélyek, a mulatságrendezők gyalázatos intézkedései miatt — szegény angolok azt se tudták, mi a mi himnuszunk, — amikor utolsó számul megint a hőhárda! vették elő s zendítették be Fiume puszkaporos levegőjébe.

Ekkor már természetesen, teljes erejében kitört a magyarság felháborodása. Zajos fűtyök, felkiáltások, hangzottak el, amelyekre visszhang gyanánt a fiumei „nostra gente“ Gotterhaltét brávózó zsvajva riadt föl. A dolog azonban nem maradt ennyiben. A csöcselék, fiumei divat szerint, a mellékutcákon megtámadott néhány magyar fiatalembert, akik tüntetni mertek a kamarilla hőhárda! ellen. Az akkori tüntetéseknek azonban ez még a kisebbik része volt.

A főbotrány a hírhedt Karl Exner féle ételkimérésben történt. Ennek a csaposnak az éttermébe akkoriban nagyon sok magyar ember járt, akik közül egy derék magyar ember, egy fiumei postafőtiszt, aki családjával szendvedte végig a Gotterhalte akkordjait, felháborodásának hangos és méltó szavakban adott kifejezést. Erre aztán előugrott odújából Karl Exner, az általános bojkottált szállodás és vendéglős és gyalázatos szavakkal illette a magyarságot, ordítván, hogy Fiume: Ausztra és a magyarság . . . (itt reprodukálhatatlan kifejezésekben mutatta be az osztrák szív legnemesebb gondolatait.)

E miatt a *Fiumei Hírlap* augusztus 30-iki és további számaiban lapunk felelős szerkesztője *Koresmáros* Nánpor éles cikkeiben ostorozta Karl Exnert, felhíván egyúttal a fiumei önértékes és hazafias magyarságot, hogy *bojkottálják annak az osztrák embernek konyháját és szállodáját, aki Magyarországon, jóképpen magyar emberek pénzén hizott meg sült osztr-*

rák csapósból gazdag szállodatulajdonos. Ezeknek a cikkeknél teljes mértékben meglett a hatása. A magyarság, mint egy test egy lélek, bojkottálja azóta még ma is ezt a vendéglőt.

Karl Exner pedig, hogy némiképpen gyógyító irt szerezen sajtó szívére, pert indított Korcsmáros Nándor ellen. A fiemei büntető törvényszék tárgyalta első fokban ezt a pört és véletlenül 100—100 korona fő és 40—40 korona mellékbüntetésre ítélte el a vádlottat. Felelősség és semmisségi panaszok révén az ügy a Tábla elé került, amely hatalmas indoklásokban sújtotta agyon a fiemei büntetőtörvényszék bekötött szemű istenasszonyát s kimondta, hogy a vádlott által Karl Exner ellen használt következő súlyos sértések, mint például: „sült osztrák paraszt”, „örült csapos”, „kényszerzubbonyt igénylő magyarfaló” nem csak jogos megrovás, hanem meg is illetik Karl Exnert. Ezért, ezért a sértésekért a Tábla Korcsmárosot felmenti a vád alól. A Curia most hozzájárult a Tábla ez ítéletéhez és így a felmentés jogerőssé vált. Egy másik cikkert azonban a vádlottira kiszabott 140 kor. p.nzbüntetés helyett csupán 60 korona pénzbüntetést szabott ki. A Gotterhalte-pör akáik ezzel irattárba fejtük, de a fiemei magyarságnak megmarad emlékében, s Karl Exnert tovább is a büntetése alatt tartja, ami bojkottálásában nyilvánul meg.

UJDONSÁGOK.

Farsangi naptár.

Február 1. Kiskereskedők alkalmazottainak bálja.

Február 1. A vasutasok országos szövetsége fiemei kerületének bálja a Corsia Deák-szállóban, a vasutas árvaház javára. Kezdeté este 9 órakor.

Február 2. Második álarcosbál a Comunaleban. Kezdeté este 9 órakor.

Február 5. A 79. Jellacsics-erzed tisztikarának mulatsága a Európa-szálló nagytermében. Kezdeté este 9 órakor.

Február 8. A „Falco” kerékpáregyesület nagy bálja a Corsia Deák-szálló nagytermében. Kezdeté este 9 órakor.

Február 8. Bál a Casino Patriotticóban.

Február 9. Harmadik álarcosbál a Comunale színházban. Kezdeté este 9 órakor.

Február 12. Az olasz jótékony egyesület bálja.

Február 16. Negyedik álarcos bál.

Február 19. Nagy „biancorosa” álarcos bál.

Február 22. Filharmonikusok jelmez bálja.

Február 23. Filharmonikusok nagy bálja.

Február 23. Nagy álarcosbál a Comunale színházban. Kezdeté este 9 órakor.

Február 26. A Jellacsics erzed tisztikarának jelmezbálja az Európa-szálló nagytermében.

Február 29. Nagy bál a Casino Patriotticóban.

Március 1. Nagy gyermekbál a Comunale-színházban. Kezdeté délután 3 órakor.

Március 3. Utolsó álarcosbál a Comunale-színházban.

— A kivándorlás fekete éve. Balogh

Pal a „Pesti Napló” legutóbbi számában cikket közöl a kivándorlásról, amely érdekes adatokat tartalmaz. Az érdekes cikkben Balogh Pál ismerteti a központi statisztikai hivatal ez esztendőről szóló jelentését, amelyből szinte hajmeresztő dolgok merednek felénk.

Mig az 1886—95. évek átlagában a kivándorló népesség alig haladta meg esztendőnkint a 25 ezer lelket, addig 1906-ban, tehát 11 év múlva e szám 178.170 lélekre emelkedik, ami 600 percentnél is nagyobb veszteségvédekést jelent. E horribilis szám az általános gazdasági pangás következménye, mely 1897. után szakadt az orszagra. A millenáris évben 1896-ban a helyzet kedvezőbb alakot látszik ölteni. — a kivándorlók ekkor nem érték föl az addigi átlagot sem, s számuk 14 ezerig apadt le. De aztán rohamosan nőtt az áradat kifelé: 1899-ben 43, a századfordulón 54.7 ezerre, majd évenként 21 ezer léleknyi progresszióval 1905-ig felduzzadt 170 ezerig és 1906-ban gyengülő tempóval 178 ezer lélekre.

Sovány vizsgálatas, hogy ez utóbbi számból 9000 levonandó, aki mint nem magyar honos váltott hazánkban kivándorolt utlevelet, s így honfitársaink mérlegszámát 169 ezernyi lélekvesztés terheli. Közülük 100 ezernél több a német kikötők felé vándorolt ki, 69 ezerből pedig 50 ezer Fiumén át vette útját Amerikába — a többi 19 ezer egyelőnlenül oszlott meg a szomszéd Románia (8.8 ezer), Németország (5.3 ezer) s egyéb államok közt (4.9 ezer lélekkel). Nyilvánvaló ebből, hogy a kivándorlók homályos vágyának célpontjai közt Amerika ugyszólván versenytárs nélkül áll, s hogy az 1904-ben hozott törvény, mely a ki-

vándorlási áramlatot Fiume felé, a Cunard Line hajóira akarta dirigálni, nagyrészt hatálytalan maradt, — a törvényrevízió tehát parancsoló szükségé vált.

A szomorú képen, melyet az 1906. évi kivándorlási méreteiről és minőségéről így mondunk, csak két megnyugtató mozzanat van. Egyik az, hogy a horribilis népvészesség után, mely egy év alatt több kárt tett, mint amennyit két nagy háború vagy két egymást követő járvány emberpusztítása okozott volna. — Magyarország etnikai mérlegén nem sokat változtatott, sőt — tekintve az egyhármadrésnyi magyar s a kétharmad résznyi másajku kontingenst — némileg javított is javunkra az egyenlegen. A másik mozzanat az, hogy a most elért méret valószínűleg a kivándorlási mozgalom netovábbját jelenti. Az amerikai válság vetőfő mondott e mozgalomnak s a tengerentúli országok többé nem nyújthatják az eddigi kecsesítő kilátásokat. A kivándorlási láz tehát magától megszűnik, s pár év múlva tán már úgy tekintünk rá vissza, mint egy átélt gyermekbetegségre.

— Garády Viktor előadása. Garády Viktor, a biológiai állomás igazgatója holnap, kedden este fél 9 órakor előadást tart a tenger világról. Előadást, amely a társadalomtudományi körben (Via Fiumara 2. szám alatt) lesz, vetített képekkel fogja illusztrálni.

— Halálozás. Mileseus Páter lovag volt városi dirigente ma Fiumében meghalt. Az elhunyt hosszú ideig szolgált mint dirigente a várost. Mikor Bánffy alatt a representanzát felosztatták, a kormánybiztos kinevezéséig ő vezette nagy gonddal és lelkesmeretességgel a város ügyét. Az elhunyt rokonszenves tagja volt a fiemei előkelő társaságoknak s jó magyar érzése miatt a magyarság körében is általános szeretetnek örvendett.

— Supilo lapja. A Novi List című helybeli horvát lapot Cirkvenicából is kiütötték.

— Az első álarcosbál. Tegnap este köszöntött be az igazi farsang. A korzón csak úgy nyüzsgött az álarcosok sokasága s mikor a városi tornyon kilencen fordult a mutató, siettek az álarcos férfiak és hölgyek az első kavalkinába. A Comunale páholyai előkelő közönséggel teltek meg. Ott volt Nákó Sándor gróf kormányzó is. A körmagyart körülbeül száz pár járt. A vig és fesztelen mulatság a hajnali órákban ért véget.

— Elhalasztott előadás. Tedeschi Amadeo, aki tegnap délelőtre tervezte előadását a fiemei társadalomtudományi körben, táviratban kimentette magát és a jövő hét vasárnapjára ígérte meg felolvasásának a megtartását.

— Hosszu életkor. Zeng közelében, St. Giorgio községben meghalt most Lesnjak Mátyás magánzó, aki 103 évig élt. 1819-ben született Dalmáciában s azóta csak nagy ritkán volt beteg.

— Öngyilkos cégvezető. Kern Fülöp, a szusáki Wortmann cég cégvezetője gyógyíthatatlan betegsége miatt a martinschizizai hegyre főbe lőtte magát. Halálukolva hozták a fiemei kórházba. Az öngyilkos állapota súlyos, de valószínű, hogy életben marad.

— Magyar előadó a Nemzetközi Hajózási Szövetségben. Az International Shipping Coederation, amely a világ legtekintélyesebb tengerhajózási egyesülete, rendkívüli nagy gyűlést hívott össze Londonban abból a célból, hogy nemzetközi munkáskérdéseknek választott bizottságok útján való elintézését szabályozza. E nagy jelentőségű kérdés megoldása már évek óta foglalkoztatja a világ hajózási vállalatait, anélkül, hogy kielégítő megoldást sikerült volna találni.

A munkásviszonyokban észlelt újabb alakulások elodáztatatlanná tették a rendezést, a miért is külön célból nagygyűlést hívott össze a szövetség. Számos indítvány terjesztett a szövetség elé, amelyek közül kivételre legalkalmasabbnak találták Pollacsek Jenő, az „Atlantica”, magyar tengerhajózási részvénytársaság vezérigazgatójának javaslatait és ezért a szövetség vezetésége meghívta őt, hogy a nagygyűlésen személyesen ismertesse a részletesen kidolgozott javaslatokat. Pollacsek Jenő a megítélő felhívást elfogadta és amint Londonból táviratozzák, a het egész folyamán megtartott ülésen beható eszmecsere indult meg az általa előadott indítványok felett, amelyeket általában rendkívül érdeklődéssel és nagy tetszés-

sel fogadtak. A kongresszus most már teljes bizalommal reméli a rég vajudó kérdés sikeres megoldását, de elhatározta, hogy az ügy érdekében az ülések befejezése után fogja a részleteket nyilvánosságra hozni.

— A Canadába való kivándorlást betiltották. A Canadába való bevándorlást s ezzel kapcsolatban az oda való kivándorlást hivatalosan betiltották. Az amerikai rossz viszonyok közt Canada volt a kivándorlók utolsó menedéke s most ez is megszűnt, nyilván az ottani tarthatatlan állapotok miatt. Andrássy Gyula gróf belügyminiszter, mint értesülünk, valamennyi törvényhatóság első tisztviselőjéhez a következő körrendeletet intézte: „A montreali és kir. főkonzul távirati uton jelenti, hogy a canadai kormány a bevándorlást újabb iztézkedésig betiltotta. Értesítem, hogy a canadai kormány ezen rendelkezésére a kivándorlásról szóló 1903. évi IV. törvénycikk 5. §-ában megadott felhatalmazás alapján a Canadába való kivándorlást egyelőre megtiltom. Felhívom, hogy jelen rendeletemet megfelelő módon a legszélesebb körben hozza köztudomássá.

— Nagy elite álarcosbál. A Corsia Deák-szálló tulajdonosa kedden, február 11-en szállodája összes felszíni termeiben egy a a fiemei legelőkelőbb közönségnek szánt elite-álarcosbált rendez, mely az idei farsangnak egyik kimagasló eseménye lesz. A jegyek ára úgy van megállapítva, hogy az estély csak a legjobb közönségnek legyen hozzáférhető. Családjegy 12 korona, személyjegy 5 korona. Jegyek elővételeiben a Hromatka-féle könyvkereskedésben kaphatók. Az álarcosbál estéjén a terem előtt nincs jegyárúsítás.

— A német és a japán hajóstársaság egyezsége. A „Norddeutscher Lloyd” és a legnagyobb japán hajóstársaság, a „Nippon Yusen Kaisha” között szerződés jött létre, amely szerint utóbbi hátsóindiai járatait beszünteti és átengedi a „Norddeutscher Lloyd”-nak. Ezzel az egyezséggel befejeződött a két társulat között másfél év óta folyó küzdelem, amely a hátsóindiai forgalomban az áru- és személyszállítás díjtételeit erősen leszorította.

— Hangverseny. A Hangversenyegyesület e hó 30-án nagy orkesztrális hangversenyt rendez a Comunale színházban. A műsor a következő: 1. Weber: „Freischütz” ouverture. 2. Beethoven: Sinfonia IV. Adagio, All. vivace, Adagi, All. vivace, All. ma non troppo. 3. Grieg: Deer Gyut. Suite. Le matin, La mort d’Ase, La danse d’Anitra, Dans la halle duroi de montagne. 4. Händel: „Largo”. 5. Wagner: A nürnbergi mesterdalnok előjátéka. A hangversenyt Cimadori Róbert vezeti. Az állóhelyeket a tagok részére tartják fenn. Jegyek Ozini Károly illatszerkereskedésében kaphatók. Helyárak: Elsőrendű páholy 10 korona, másodrendű páholy 5 korona. Belépő a páholyokba (nem tagok részére) 1 korona. Karzat 50 fillér. A hangverseny este 8 és fél órakor kezdődik.

— A Caronia indulása. A Cunard társaság Caronia nevű hajója holnap délben indul el kikötőnkől 400 utassal Newyorkba, Nápoly és Gibraltár érintésével. — A Carmania február 5-én érkezik Fiuméba 1700 utassal.

— Hajóviteldijak leszállítása. Londonból táviratozzák, hogy a Canadian Pacific Railway társaság csatlakozott az atlanti hajóstársaságok tarifaversenyéhez és leszállította a Kanadából és az Egyesült-Államokból induló hajók személydíjszabását. Az új tarifa szerint, amely 1898. március 25-ig érvényes, a II. osztályu kajütök ára bármely gőzösön 6 font sterling, a III. osztályon pedig 90, illetőleg 80 shilling az illető hajó berendezése szerint.

— Villámos vasút Abbázián át Lovránig vivő villámos vasút építését teljesen befejezték már. A probajaratot a múlt vasárnap tartották meg és a vasúti mar legközelebb átadják a forgalomnak. A villámos vasutat Fiume felé is ki akarják építeni és ennek a vonalnak munkatárhoz is legközelebb hozzátartoznak. Tervezik azt is, hogy Abbázából kiegészítő a Maggiore-hegyre építsenek keskenyágú villámos vasutat. Az építési engedélyt már meg is adták erre a vonalra.

— Az Oesterreichische Riviera A.-G. a napokban tartotta alakuló közgyűlését Bécsben. A társaság-célja, hogy Isztrában és Dalmáciában az építkezési kedvet fokozza, a közlekedést és ipart előmozdítsa. Az igazgatóság a következőkből alakult meg: Glax Gyula

dr. (Abbazia), Krausz Ferenc báró (Bécs), Lazarich Konstantin (Bécs), Münz Jakab Lajos (Bécs), Münz Otmár (Abbazia), Starkel Tódor dr. (Bécs), Wilhelm Sandor (Póla), Wrede Alfréd herceg (Bécs). Felügyelő bizottság: Hayr Adolf és Meuer Adolf.

— **Árverés az állomáson.** A fiumei állomásfőnökség közhírré teszi, hogy *e hó 29-én délelőtt 9 órakor a 34. számú raktárhelyiségben nyilvános árverezés útján a következő árúk fognak eladni: mustár, vasárú, vegyszer ellenőrző-készülék, tea, panorama cirkusz tárgy, üres hordó, bor, zománcozott vasedéry, kézműáru, kép, fehér sütemény, ruhanemű, fűszer, távirászerkek, szilvórium, agyagföld, kréfa, zsirkó, karbolineum.*

— Az állomásutak kocsi- és mozdonyrendelése. A Magyar királyi állomásutak a közel jövőben 800 személyszállító kocsi megrendelésére fognak pályázatot hirdetni, ezeket a kocsikat ez év végéig kell szállítani. A magyar vágánygyárak ez idő szerint annyira el vannak halmozva megrendelésekkel, hogy a kikötött határidőre nem szállíthatók a vasúti kocsikat s így nincs kizárva a lehetőség, hogy a nyolcszáz vasúti kocsinak egy részét külföldi gyáraknál fogják megrendelni. Az utóbbi időben az állomásutak a megrendelt mozdonyokból is kénytelenek voltak az osztrák gyáraknak egy részét átvenni. E mozdonymegrendelések értéke mintegy nyolc millió koronára rug s az alsóausztriai gyárak között kerül felosztásra.

— **Porcellán — üveg. Hüttl Tivadar, Budapest, V., Drottova-utca 14. cs. és kir. udv. szállító, porcellángyáros legújabb képes árjegyzékét kívánatra ingyen és bérmentve küldi. Bel- és külföldi porcellán, üveg és angol fayenceok. Legnagyobb választék ékező-, kávé-, teás- és mosdókészletekben, valamint használati és dísz tárgyakban. Teljes keletgyék. Saját porcellángyár Budapesten. Olcsó árak.**

— **Bonboniere Mőve** címen pompásan berendezett mulató nyit meg a napokban Abbázában a Bristol szálló előkelő souterrain helyiségében. Igazgatója és tulajdonosa magyar ember, Kovács-Brun abbázai penzió tulajdonosa. A műsoron csakis elsőrendű számok szerepelnek. Vasárnapokon délután is van előadás leszállított helyekkel. Holnap vasárnap e hó 26-án az esti előadás befejeztével pontban éjfélkor a magyar horvát teng. rhajózási részvénytársaság egy külön hajója indul a fiumei vendégekkel Abbázából Fiuméba.

Minden a kihordás vagy szétküldés körül felmerülő panaszt levelezőlap vagy telefon útján szíveskedjenek nekünk bejelenteni.

TÁVIRAT. TELEFON.

Wekerle és Jekelfalussy Bécsben.

Sándor Pál és a hárszabályrevízió.

Supilo leleplezése.

Választási mozgalmak.

Megszökött rablógyilkos.

Elhunyt egyetemi tanár.

Tűz egy vegyigyárban.

Wekerle és Jekelfalussy Bécsben.

BUDAPEST, jan. 27. Wekerle Sándor miniszterelnök és Jekelfalussy Lajos honvédelmi miniszter tegnap este Bécsbe utazott. A magyar delegáció tagjai ma reggel indultak el Budapestről és délután 1 órakor értek Bécsbe. A delegáció délután 4 órakor tartja ülését s ekkor mondja el Wekerle miniszterelnök exposéját.

Sándor Pál és a hárszabályrevízió.

BUDAPEST, jan. 27. Sándor Pál országgyűlési képviselő ma azt a kijelentést tette, hogy a hárszabályrevízió ellen idított akcióban nem vesz részt.

Supilo leleplezése.

ZÁGRÁB, jan. 27. Tegnap délután népgyűlés volt, amelyen Sarmin György tartotta beszámoló beszédét. Surmin hevesen támadta Josipovich Géza horvát minisztert. Utána Supilo Ferenc beszélt. Kijelentette, hogy leleplezéseket tesz a kormány dolgairol. Megemlíti, hogy

Wekerle Sándor miniszterelnökkijelentette, hogy *Buccariban alkalmas területet ad a horvátoknak hadihajók építésére.* Ezt az ígérést sem tartotta meg.

Választási mozgalmak.

SZABADKA, jan. 27. A megüresedett kép viselői mandátumra eddig csak egy jelölt pályázik: *Tenis Gerő*, aki a függetlenségi programmal lép föl.

TRENCSEN, jan. 27. A megüresedett mandátumra az alkotmánypárt *Béla Henriket*, a *Budapesti Hírlap* kitűnő munkatársát jelölte. A pánszlávok *Stuhr Karoly dr.* ügyvédet jelölték vele szemben.

Megszökött rablógyilkos.

DEBRECEN, jan. 27. Kinszky Ferenc rablógyilkos az itteni fogházból megszökött.

Elhunyt egyetemi tanár.

BUDAPEST, jan. 27. *Klinger István dr.* egyetemi tanár, az egyetem volt rektora ma a fővárosban elhunyt.

Tűz egy vegyigyárban.

BUDAPEST, jan. 27. A Heidelberg-féle vegyigyárban az elmúlt éjjel egy naftalinnal telt kazán felrobbant. A gyárban tűz támadt, amely jelentékeny kárt okozott. Több ember megsebesült.

A Fiumei Nyilvános Raktár R. T. igazgatósága fájdalommal jelenti érdemes tagjának

Iovag Milcenich Péter

urnak a mai napon történt elhunytát.

A megboldogult tiz éves igazgatósági tagsága alatt felejthetetlen érdemeket szerzett magának; emléke köztünk örökké élni fog.

FIUME, 1908. január hó 27.

Fogzásban lévő gyermekeknek

valóságos megkönnyebbülés a SCOTT-féle Emulsió, mert elősegíti az étvágyat, erőt s egészséget ad s a fogak erősítéséhez bujnak ki. A

Az Emulsió vasárlásával a SCOTT-féle módszer segítségével a halászt mindig ügyelművé válik.

SCOTT-féle Emulsió

oly jóízű és édes, hogy a gyermekek örömmel, előszeretettel veszik; szabályozza az emésztést, csillapítja az idegeket, miáltal a szülőknek, valamint a gyermekeknek nyugodalmat, háborítatlan éjszakákat biztosít.

Egy eredeti üveg ára 2 K. 50. fillér. Kapható a gyógyszerárakban.

Felelős szerkesztő: Korcsmaros Nandor.
Szerkesztő és lapigazgató: Murai Jenő.

Elsőrangú divatszabászat Himmel Ferdinánd Fiume

Via Adria I. sz. Zmaics-ház.

KÉSZIT:

Angol-, francia-, sport- és amazonruhákat. Mérsékelt árak. Kifogástalan szabás.

Első fiumei magyar úri és női borhely és fodrász terem az Adria palotában.

különbejárati női fodrászteremmel

végez hajmosást, andolirozást mindennemű divatos festést és hajmunkát, maniküre és pediküre munkát az üzletben és házaoz járva jutányos áron.

Egy hajmosás 2 kor.

Új műfestészeti-, vegytisztító- és mosó-intézet. Brott Lajos

Fiume Via Germania, (Mieulinic és Richtmann féle ház.)

Elvállal mindennemű tisztításokat, ugymint úri-, női- és gyermek-ruhát, kelméket, kezttyűt, függönyöket és szőnyegeket, valamint butorszöveket, pipereket, kézimunkákat műfestészeti és vegytisztítási cézből mérsékelt árak mellett.

Háztól és házhoz szállítás. Levelező-lap elégséges
A n. é. közönség pártfogását kéri

Brott Lajos műfestő

Üveg- és porcellán-
raktáramat szép és
mesés olcsóságú tár-
gyakkal szereltem fel.

KORNICZAI G.

Via Governic 22. (Corso.)

Tévedés az,

ha bárki, akár reklám céljából akár más szándékkal azt állítja, hogy jobb magyar ételeket, vagy jobb magyar borokkal szolgál, mint az egyedüli, jó hírnevű

MAGYAR VENDÉGLŐ

magyar otthon

„Riva Szapary”, az Adria palota mellett. Az előkező magyarság találkozó helye. Butorozott szobák tengeri kilátással kaphatók.

Magyar-Német okl. tanítónő,

nyelvismeretekkel csakis előkelő családhoz vagy internátusba ajánlkozik.

Ajánlatok „L. V. Budapest Sas-utca 25 III/9
czimzendők.

Szálloda és Pensió
LACKNER
ABBAZIA, Reichsstrasse.

Gyönyörű tengeri kilátás majdnem minden szobából.

Magyarok kedvence lakhelye.

OLCSÓ ÁRAK.

Előzékeny és pontos kiszolgálás.

Fürdő a házban.

Villanyvilágítás

Magyar cég.

Wellmann Testvérek

Nagy választék

FIUME, Via del Pozzo 2.

Telefon sz. 19.

Vas-, szerszám-, konyhaberendezési és háztartási
cikkek dúsan felszerelt raktára olcsó árakon.

Takaréktűzhelyek! Kályhaellenzők! Szóntartók! Mérlegek!

Krupp-féle

Hazai gyártmányu losonci

Berndorfi nickeledények.

Excelsior zománcedények.

ROSENBERGER B.

nagy butorraktára

Fiume Via Governo 22 (Corso)

Fiume Via Governo 22 (Corso)

Telefon sz. 504.

Ha szereti az egészségét,
használjon kizárólag
aluminium konyhadényeket

tiszta alumíniumféműből, a melyekkel fűtőanyagban 40%-ot takarít meg.

EGYEDÜLI FŐRAKTÁROS

LEONESSA VINCENZO

Via Andrassy 17. — FIUME — Via Andrassy 17.

A BREHER ANTAL-féle egyesült sörgyárak
részvénytársaságának.

(gyár Budapest-Kőbánya) FIUMEI FŐRAKTÁRA.

Iroda: Ürményi-ter 6. — Telefon szám 22.
Jeggyár: Canale-utca, Steinmann-ház.

GYÓGYHATÁSÚ

DUPLA MALÁTA SÖR

Orvosok által ajánlott gyógyító hatású sör. A sör hetenként 25 majolika palackot tartalmazó eredeti ládában érkezik frissen a gyárból. — Ezen kitűnő sörön kívül állandóan raktáron van kivélti és márciusi sör, 1/4, 1/2 és 1 hl-es hordókban és 50 fél literes palackot tartalmazó eredeti ládában.

Vendégülösök rendelésre barna dupla maláta sört is kapnak. — Bárhova hárhoz is történik szállítás.

DETAIL ELÁRUSÍTÁS: minden jobb fűszer- és csemege-üzletben.

Mindenkor friss csapolás:

Főképviselet: Ruppik Emil, Ürményi-ter 6.

Hotel Pension Herkules
ABBAZIA.

Modern kényelemmel berendezett ház a molóval szemben. — Hires konyha. Családok részére mélyen leszállított árak.

E lapra hivatkozók kedvezményben részesülnek.

Tulajdonos: Wüsch Albert

Cinematograf „EDISON”

Mozgófénykép-terem
VIA FIUMARA 2. SZÁM.

A legszebb és legtekélyesebb vetítési szerkezettel.

Villanyosan szellőztetett s kényelmes üléssekkel berendezett nézőtér.

Állandó előadások d. u. 1/25-től kezdve.

Állandó bérletjegyek is válthatók a pénztárnál.

A
„Pannonia”
kávéházban

ma és minden este

MANCSU PALI

jeles versező cigány zenekara

hangversenyez.

VARIETÉ INTERNAZIONALE

Esténiént kiváló művészierők fellépte

Via Alessandrina 3. Hezdeté 9 órakor.

A bankkamatláb leszállítása dacára
5% netto kamatot

térít meg takarékbetétek és folyószámlakövetelések után

a FIUMEI KERESKEDELMI BANK

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

ADRIA PALOTA FIUMEBAN ADRIA PALOTA

(a törvényszerű tőkekamat-adót sajátjából fedezi az intézet.)

Fiumei első magyar rizshántoló-és rizskeményítőgyár részv. - társaság

FIUME.

Különlegesség

FÉNYKEMÉNYÍTŐ
táblácskákban.

VÉDJEGY.

A vegyi tisztaságért a gyár kezkeskedik

Tanuló leány,

ki a magyar és német nyelvet bírja, azonnal felvétetik a Bagári és Lukács-féle női szabó üzletben Via Andrassy 30.

Schenk Lajos

térfűszabó üzlete.

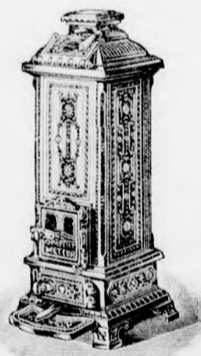
FIUME, Corso 7. sz. II. em.

Készít a legfinomabb angol és francia szövetekből a a legkényesebb igényeknek megfelelő divatos öltönyöket és felső kabátokat mérsékelt áron.

Nagy raktár hel- és külföldi szöveteiben.

Gyors és pontos kiszolgálás.

A leggazdaságosabb, állandó meleget tartó, kitűnő kályha a
„Meteor” kályha

kőszén- és kokszfűtésre berendezve. Egyedül s kizárólagos raktár:

Wurzer János

— FIUME. —

Vicolo dell' Ospedale.

FOGSOROKAT

egy darabból kizárólag készít

FRISCH LEO

az Adamich-ter sarkán Via Lido 2. II. em. (Rinaldi-ház) naponta d. e. 8—12 és d. u. 2—6.

Minden műtétet fájdalom nélkül személyesen végez el.

Foghuzás, arany-ezüst és porcellánplombirozás. Aranykoronák; szájpádlás nélküli arany fogsorok; porcellán és arany fogsorok (legújabb). Kaucsuk- és smaltol-fogsorok.

Katonatisztek, állami és vasúti tisztviselők jelentékeny mérséklésben részesülnek.

Dr. PACHANY A.

FOGORVOS FIUMEBAN

működik minden hétfőn, szerdán és csütörtökön d. u. 3—5 „VILLA FELICE” ABBAZIÁBAN.